

Υπόθεση T-4/89

BASF AG

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

« Ανταγωνισμός — Έννοια των όρων “ συμφωνία ” και “ εναρμονισμένη πρακτική ”
— Συλλογική ευθύνη »

Προτάσεις του δικαστή B. Vesterdorf, που ορίστηκε για να ασκήσει καθήκοντα γενικού εισαγγελέα, της 10ης Ιουλίου 1991	1526
Απόφαση του Πρωτοδικείου (πρώτο τμήμα) της 17ης Δεκεμβρίου 1991	1527

Περίληψη της απόφασης

- 1. Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Απόφαση της Επιτροπής που διαπιστώνει παράβαση — Ποια αποδεικτικά στοιχεία γίνονται δεκτά
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 1)*
- 2. Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Ακροάσεις — Μη οριστική μορφή των πρακτικών που υποβάλλονται στη συμβουλευτική επιτροπή και στην Επιτροπή — Διαδικαστική πλημμέλεια — Δεν υφίσταται
(Κανονισμός 99/63 της Επιτροπής)*
- 3. Ανταγωνισμός — Διοικητική διαδικασία — Προστασία των δικαιωμάτων του αμυνομένου — Δικαίωμα των εμπλεκόμενων σε διαδικασία μερών να τους κοινοποιείται η έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων και να τη σχολιάζουν — Δεν υφίσταται*
- 4. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων — Έννοια — Σύμπτωση βουλήσεων ως προς την τηρητέα στην αγορά συμπεριφορά
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 1)*

5. *Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Απαγόρευση — Συμπράξεις των οποίων τα αποτελέσματα παρατείνονται και πέραν της τυπικής τους λήξεως — Εφαρμόζεται το άρθρο 85 της Συνθήκης*
(*Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85*)
6. *Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Εναρμονισμένη πρακτική — Έννοια — Συντοπισμός και συνεργασία μη συμβιβαζόμενες προς την υποχρέωση κάθε επιχειρήσεως να διαμορφώνει αυτόνομα τη συμπεριφορά της στην αγορά — Συναντήσεις μεταξύ ανταγωνιστών με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών κρίσιμων για τη διαμόρφωση της εμπορικής πολιτικής των συμμετεχόντων*
(*Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 1*)
7. *Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Σύνθετη παράβαση εμφανίζουσα στοιχεία συμφωνίας και στοιχεία εναρμονισμένης πρακτικής — Έννοιας χαρακτηρισμός της ως « συμφωνίας και εναρμονισμένης πρακτικής » — Χωρεί — Συνέπειες ως προς τα αποδεικτικά στοιχεία που πρέπει να συγκεντρωθούν*
(*Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 85 § 1*)

1. Η απόφαση την οποία απευθύνει σε μια επιχείρηση η Επιτροπή κατ' εφαρμογήν του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης μπορεί να δέχεται ως αποδεικτικά εις βάρος της στοιχεία μόνο εκείνα τα έγγραφα, των οποίων, από το στάδιο ήδη της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, γίνονται μνεία στο κείμενο αυτής ή στα παραρτήματά της, έτσι ώστε αφενός να προκύπτει ότι η Επιτροπή είχε την πρόθεση να τα χρησιμοποιήσει και αφετέρου να μπόρεσε εγκαίρως η επιχείρηση να εκφραστεί για την αποδεικτική τους αξία.
2. Η μη οριστική μορφή των πρακτικών της ακροάσεως που υποβάλλονται στη συμβουλευτική επιτροπή για τις συμπράξεις και τις δεσπόδουσες θέσεις και στην Επιτροπή μπορεί να συνιστά πλημμέλεια της διοικητικής διαδικασίας δυνάμενη να πλήξει τη νομιμότητα της αποφάσεως στην οποία καταλήγει, μόνον αν το εν λόγω κείμενο

έχει συνταχθεί κατά τρόπον εμβάλλοντα τους αποδέκτες του σε ουσιαδή πλάνη.

3. Τα δικαιώματα του αμυνομένου δεν επιτάσσουν το να μπορούν οι επιχειρήσεις που εμπλέκονται σε διαδικασία του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ να σχολιάζουν την έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων. Συγκεκριμένα, η προστασία των δικαιωμάτων του αμυνομένου εξασφαλίζεται επαρκώς κατά νόμον, άπαξ τα διάφορα όργανα τα οποία συμβάλλουν στην εκπόνηση της τελικής αποφάσεως έχουν ενημερωθεί ορθώς περί της επιχειρηματολογίας που ανέπτυξαν οι επιχειρήσεις, καθώς και περί των αποδεικτικών στοιχείων που προσκόμισε η Επιτροπή προς στήριξη των αιτιάσεών της. Αντιθέτως, η έκθεση του συμβούλου επί των ακροάσεων συνιστά καθαρώς εσωτερικό έγγραφο της Επιτροπής, με γνωμοδοτική απλώς αξία, που δεν έχει ως σκοπό να συμπληρώνει ή να διορθώνει την επιχειρηματολογία των επιχειρήσεων, ούτε να διατυπώνει νέες αιτιάσεις ή να παρέχει νέα αποδεικτικά στοιχεία κατ' αυτών.

4. Για να υφίσταται συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, αρκεί οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις να έχουν εκδηλώσει την κοινή τους βούληση να συμπεριφέρονται στην αγορά κατά ορισμένο τρόπο. Αυτό συμβαίνει οσάκις μεταξύ πλειόνων επιχειρήσεων υπήρξε σύμπτωση των βουλήσεων προς επίτευξη επιδιωκόμενων τιμών και επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων.

5. Το άρθρο 85 της Συνθήκης εφαρμόζεται επί συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων που έχουν παύσει μιν να ισχύουν, εξακολουθούν όμως να παράγουν αποτελέσματα και μετά την τυπική τους λήξη.

6. Τα κριτήρια συντονισμού και συνεργασίας που ορίζουν την έννοια της εναρμονισμένης πρακτικής πρέπει να γίνονται νοητά υπό το πρίσμα της βαθύτερης αντίληψης που διέπει τις διατάξεις περί ανταγωνισμού της Συνθήκης, ότι κάθε επιχειρηματίας πρέπει να διαμορφώνει αυτόνομα την πολιτική που προτίθεται να ακολουθήσει στην κοινή αγορά. Και ναι μιν η επιταγή αυτή της αυτονομίας δεν αναιρεί το δικαίωμα των επιχειρήσεων να προσαρμόζονται ευφυώς στην ήδη εκδηλωθείσα ή στην προβλεπόμενη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους, αποκλείει όμως αυστηρώς κάθε άμεση ή έμμεση επαφή μεταξύ τους, επιδιώκουσα είτε να επηρεάσει τη συμπεριφορά ενός υπάρχοντος ή δυνητικού ανταγωνιστή στην

αγορά, είτε να αποκαλύψει σ' ένα τέτοιο ανταγωνιστή τη συμπεριφορά που οι ίδιες έχουν αποφασίσει ή έχουν κατά νουν να τηρήσουν στην αγορά.

Συνιστά εναρμονισμένη πρακτική η συμμετοχή σε συναντήσεις που έχουν ως σκοπό τον καθορισμό επιδιωκόμενων τιμών και επιδιωκόμενου όγκου πωλήσεων, κατά τις οποίες ανταλλάσσονται μεταξύ ανταγωνιστών πληροφορίες σχετικά με τις τιμές που έχουν κατά νουν να εφαρμόσουν στην αγορά, σχετικά με το κατώτατο όριο συμφέρουσας λειτουργίας τους, τους περιορισμούς του όγκου πωλήσεων που κρίνουν αναγκαίους ή τα αριθμητικά στοιχεία των πωλήσεών τους, διότι τις πληροφορίες αυτές ασφαλώς τις λαμβάνουν υπόψη οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις για να καθορίσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά.

7. Δεδομένου ότι το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης δεν προβλέπει κάποιον ειδικό χαρακτηρισμό για μια σύνθετη, αλλ' ωστόσο ενιαία παράβαση, καθ' όσον συνίσταται σε μία συνεχή συμπεριφορά, χαρακτηρίζεται από ένα μόνο σκοπό και εμπεριέχει ταυτόχρονα στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως « συμφωνίες » και στοιχεία που πρέπει να χαρακτηριστούν ως « εναρμονισμένες πρακτικές », μια τέτοια παράβαση μπορεί να χαρακτηριστεί ως « συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική », χωρίς να απαιτείται ταυτόχρονα και σωρευτικά η απόδειξη του ότι καθένα από τα πραγματικά περιστατικά εμφανίζει τα συστατικά στοιχεία και της συμφωνίας και της εναρμονισμένης πρακτικής.